

Wyrok z dnia 9 stycznia 2001 r.

I PKN 176/00

Przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny (art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) pogarsza jego sytuację prawną.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2001 r. sprawy z powództwa Alicji M. przeciwko Szkole Podstawowej [...] w S. o uznanie przeniesienia w stan nieczynny za bezskuteczne, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach z dnia 27 października 1999 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach wyrokiem z dnia 27 października 1999 r. [...] oddalił apelację Alicji M. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Starachowicach z dnia 29 czerwca 1999 r. [...], oddalającego jej powództwo o uznanie za bezskuteczne przeniesienia jej w stan nieczynny.

Sąd ustalił, że Alicja M., zatrudniona w Szkole Podstawowej [...] w S., otrzymała w dniu 31 maja 1999 r. pismo przenoszące ją z dniem 1 września 1999 r. w stan nieczynny w związku ze zmianami organizacyjnymi polegającymi na zmniejszeniu liczby oddziałów. Od 14 kwietnia 1999 r. powódka korzystała ze zwolnienia lekarskiego. Alicja M. jest członkiem NSZZ „Solidarność” i członkiem Komisji Zakładowej Pracowników Oświaty i Wychowania w S. Komisja Zakładowa pismem z dnia 25 maja 1999 r. odmówiła zgody na zastosowanie do powódki art. 20 ustawy z dnia 26

stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. W roku szkolnym 1999/2000 w pozwanej szkole zmniejszyła się liczba oddziałów o jeden. Powódka ukończyła Wyższą Szkołę Pedagogiczną w zakresie filologii rosyjskiej o specjalności nauczycielskiej i uczyła języka polskiego. Tego samego przedmiotu nauczały też Zofia S. i Wanda B. Dokonując wyboru nauczyciela do przeniesienia w stan nieczynny pracodawca uwzględnił kierunek ukończenia studiów, staż zatrudnienia w zawodzie oraz uzyskiwane oceny pracy. Zofia S., absolwentka polonistyki, jest nauczycielem mianowanym o 32-letnim stażu pracy, wykonującym swoje obowiązki w sposób wyróżniający. Wanda B., z wykształcenia polonistka, posiadająca także ukończone kursy w zakresie nauczania początkowego, matematyki w klasach od 1 - 3, zajęć wychowawczo - profilaktycznych i uprawniający do prowadzenia wycieczek szkolnych, jest zatrudniona w zawodzie od 29 lat, a za wykonywanie obowiązków nauczyciela uzyskała ocenę bardzo dobrą.

W ocenie Sądu, przeniesienie powódki w stan nieczynny było uzasadnione i zgodne z przepisami. Pracodawca dokonując tej czynności nie naruszył art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych. Powołany przepis wymaga zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej na wypowiedzenie lub rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem będącym działaczem związkowym. Przeniesienie w stan nieczynny nie jest żadną z tych czynności. Konsekwencją przeniesienia w stan nieczynny może być wprawdzie wygaśnięcie stosunku pracy, ale ustanie zatrudnienia w takim przypadku jest ustawowym skutkiem upływu czasu, a nie oświadczenia woli pracodawcy.

Alicja M. zaskarżyła ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i uznanie przeniesienia jej w stan nieczynny za bezskuteczne, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, w każdym przypadku z zasądzeniem od strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego. Sąd błędnie zastosował do niewadliwie ustalonego stanu faktycznego art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, nie oceniając go w kontekście ust. 2. Według art. 32 ust. 2 tej ustawy pracodawca nie może bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej zmienić jednostronnie warunków pracy i płacy na niekorzyść pracownika będącego członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej w czasie trwania mandatu oraz w okresie jednego roku

po jego wygaśnięciu. Zdaniem pełnomocnika skarżącej, przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny należy traktować jako „jednostronne wypowiedzenie przez pracodawcę warunków pracy i płacy (tzw. wypowiedzenie zmieniające)”. Przeniesienie w stan nieczynny jest jednostronną zmianą warunków pracy na niekorzyść nauczyciela, której w stosunku do działacza związkowego nie można dokonać bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej.

W odpowiedzi na kasację strona pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Alicji M. jest usprawiedliwiona. Art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) chroni trwałość stosunku pracy członka zarządu zakładowej organizacji związkowej poprzez wymóg uzyskania zgody tego zarządu na wypowiedzenie i rozwiązanie stosunku pracy (ust. 1) oraz jednostronną zmianę treści stosunku pracy (warunków pracy i płacy) na niekorzyść pracownika (ust. 2). Przedmiotem ochrony prawnej jest trwałość stosunku pracy, niezależnie od podstawy jego nawiązania. Przeniesienie w stan nieczynny jest jednym ze sposobów zmiany stosunku pracy z mianowania. Jest czynnością jednostronną pracodawcy. Zbędne jest przeto, w celu uzasadnienia twierdzenia, że art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych ma zastosowanie do przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny, odwoływanie się do art. 42 KP, dotyczącego zmiany warunków pracy i płacy wynikających z umowy o pracę.

Przewidziane w art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny pogarsza jego sytuację w porównaniu z tą, w jakiej znajdował się wykonując pracę. Decydują o tym nie tyle nawet warunki pracy i płacy w okresie trwania stanu nieczynnego, ile fakt, że po upływie sześciu miesięcy pozostawania w stanie nieczynnym stosunek pracy wygasa. W istocie więc stan nieczynny jest, co do zasady, okresem poprzedzającym ustanie zatrudnienia. Przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny uzasadniają bowiem okoliczności planowane na co najmniej najbliższy rok szkolny lub trwające przynajmniej przez rok szkolny (zmniejszenie liczby oddziałów, zmiana planu nauczania). Wyjątkowo zdarza się, by przyczyny braku możliwości zatrudnienia nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć, istniejące na początku roku szkolnego, ustały przed jego zakończeniem, a tym bardziej przed upływem sze-

ściomiesięcznego okresu pozostawania nauczyciela w stanie nieczynnym. Gdyby jednak nawet pominąć w ocenie korzystności przeniesienia w stan nieczynny skutki upływu czasu, to i tak należy uznać tę czynność na pogarszającą sytuację nauczyciela. W okresie stanu nieczynnego słabsza jest stabilizacja zatrudnienia i zwiększona dyspozycyjność. Tak np. dyrektor szkoły „przywraca” nauczyciela do pracy nie tylko na zajmowanym, ale także na innym stanowisku, zaś odmowa podjęcia pracy powoduje wygaśnięcie stosunku pracy z dniem odmowy (art. 20 ust. 7 Karty Nauczyciela). Pozostaje jeszcze kwestia dyskomfortu psychicznego nauczyciela przeniesionego w stan nieczynny (realne prawdopodobieństwo utraty pracy), która to okoliczność nie powinna być pomijana przy ocenie korzystności zmiany warunków pracy.

Skarżąca była członkiem Komisji Zakładowej Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w S. Komisja odmówiła zgody na przeniesienie jej w stan nieczynny. Pomimo to pozwana szkoła dokonała tej czynności. Przeniesienie Alicji M. w stan nieczynny zostało dokonane z naruszeniem art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹³ KPC, orzekł jak w sentencji.

=====